

Tıp Eğitiminde Rol Modellik ve Aile Hekimliği için Önemi

Nazan Karaoğlu

Doç.Dr., Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi, Konya.

ÖZET

Rol modeller, onlar gibi olmaya özendiklerimizdir. Onların buldukları yerde bulunmak isteriz. Rol modeller geleceğin hekimlerinin şekillenmesinde, onların kariyer seçimlerinde, eğitimden ve meslekten aldıkları tatminde etkilidir. Bu yönleriyle rol modellik eğiticilikten çok daha içeriklidir. Aile hekimleri de disiplinlerinin geleceğine sahip çıkıp, geleceğin doktorlarına rol model olmaya gönüllü olmalıdır.

Anahtar Sözcükler: Role modellik, Tıp eğitimi, Aile Hekimliği

Role Modelling in Medical Education and Its Importance for Family Medicine

ABSTRACT

Role models are people whom we want to imitate. We wish to be in the position they are in. Role models are effective in shaping the future's physicians, in their career choice and in their satisfaction with education and practice. With these points, rol modeling includes more than teaching. Family physicians should bear responsibility of their academic discipline and volunteer of role modelling to future physicians.

Key Words: Role modelling, Medical education, Family Medicine

Karaoğlu N. Tıp Eğitiminde Rol Modellik ve Aile Hekimliği için Önemi. TJFMPC, 2012; 6(2):30-35.

Bu yazının birinci amacı teknolojik ilerlemelerle şaha kalkan tıp disiplininde unutulmuş gibi görünen ancak önemi ve değeri hala korunan basit ve insancıl bir değeri hekimlere tekrar hatırlatabilmektir. İkinci amaç olarak birinci basamakta çalışanlara tıp eğitimi genelinde ve aile hekimliği eğitimi özelinde rol model olarak bulunabilecekleri önemli katkıyı vurgulayabilmektir.

Rol modellik nedir?

Doktor kelimesi latince "docere" kelimesinden yani "öğretmek" ten gelir.¹ Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğüne göre öğretmen 1. Resmî ya da özel bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen öğrenme yaşantıları kazanmalarına kılavuzluk etmek ve yön vermekle görevlendirilmiş kimse, 2. Bilgi, görgü ve yaşantısı ile belli dal ve alanlarda başkalarının yetişme ve gelişmesine yardım eden kimse anlamları taşır.²

İletişim Adresi:

Nazan Karaoğlu, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD ,
Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp
Fakültesi, AKYOKUŞ, MERAM, 42080, KONYA. Cep:
05336605706, E-mail: drnkaraoglu@gmail.com
Geliş Tarihi:25.07.2011
Kabul Tarihi: 15.05.2012

Yine aynı sözlükte Fransızca " modèle" kelimesinden gelen "model" in anlamları arasında 1. Resim, heykel vb. yapılırken baka baka benzetilmeye çalışılan nesne veya kimse, örnek, 2. Bir özelliği olan nesne veya kişi, 3. Örnek olmaya değer kimse veya şey, örnek, paradigma bulunmaktadır.² Rol model, davranışları, kişisel özellikleri veya bazı özel vasıflarına diğerleri tarafından özenilen kişi olarak tanımlanır.³ Diğer bir yazara göre rol modeller onlar gibi olmak, buldukları yerde bulunmak istediklerimizdir.⁴

Eğiticilik-öğretmenlik ile rol modellik arasındaki fark nedir?

Harden ve Crosby eğiticiliğin içinde bilgi sağlayıcılık, rol modellik, yönlendiricilik, değerlendircilik, planlayıcılık ve kaynak sağlayıcılık gibi rolleri içeren karışık bir iş olduğunu belirtirler.⁵ Bir çalışmada rol model olarak belirlenen hekimlere sorulduğunda onlar eğiticilik-öğretmenlik ile rol modellik arasındaki farkı şöyle ifade etmişlerdir "Öğretmen size bir şey öğretebilen ya da öğrenmenize yardım eden kişiyken rol model sizin birtakım özelliklerini almak istediğiniz kişidir. Rol modellik öğretmenlikten çok daha içeriklidir." Aynı çalışmada rol model hekimler etkili eğiticilik ve rol modelliğin birbirleriyle çakışan özellikleri olmakla

beraber rol modelliğin çok daha fazla beceri gerektirdiğini de belirtmişlerdir. İki rol model hekim bu konuyu şöyle özetlemiştir “rol modeller bazı değerleri size sessizce kazandırır ve bunu birçok yerde yaparlar”.⁶

Bir eğiticinin altı alanda aktivite gösterdiği ve bu alanlarda 12 rolü olduğu söylenmektedir. Bu rollerden biri olan rol modelliğin de iş başında ve eğitim ortamında olmak üzere iki türü vardır.⁵

Tıp eğitiminde rol modelliğin yeri nedir?

Geleceğin hekimlerini eğitmek tıp mesleğinin ve dolayısıyla hekimlerin hem bir ayrıcalığı hem de bir zorunluluğudur.⁷ Altı yıllık tıp eğitimi sırasında tıp öğrencileri birçok eğitim ortamında ince beceriler olarak ifade edilen etik, tutum, iletişim gibi beceriler geliştirirler.⁸ İngiltere’de Genel Tıp Konseyi 1999’da eğitici örneğinin ister tıp öğrencisi ister yeni mezun bir doktor olsun her öğrencinin davranışında ve uygulama standartlarında en güçlü etkiye sahip olduğunu belirtmiştir.⁹ Rol modellik “iyi hekim” bilgi, tutum, davranış ve kimliğini sergileyebilecek bir hekim yetiştirmenin esasıdır, kalbidir denmektedir.^{7,10,11} Rol modellerin davranışları öğrencilerin sonraki davranış paternlerini belirleyebilen ideallerdir.³ Rol modeller yalnızca geleceğin hekimlerinin şekillenmesini değil aynı zamanda onların kariyer seçimlerini, eğitimden ve mesleklerinden tatminlerini de etkiler.¹⁰ Rol model özenilen bir örnektir ve bu durumda genelde pasif roldedir.³ Aslında rol model olan hekimler bir sanatçı gibi rol yapmamaktadırlar fakat birçok değişik rolü temsil etmektedirler.¹¹ Rol modeller olumlu ya da olumsuz etkili olabilirler.³ Tıp eğitimi müfredatının farklı olduğu okullarda rol modellik kavramının ve etkilerinin benzer olması rol modelliğin uygulanan müfredattan bağımsız olduğunu düşündürür.⁸

Geleceğin hekimlerinin eğitimi doğal olarak sadece teorik düzeyde ve amfi ya da sınıflarda gerçekleşemez. Klinik eğitim ortamları da hekimlerin eğiticilik yapması gereken ortamlardır. Klinik eğitim nerede ve hangi düzeyde öğrenenle (tıp öğrencisi, asistan veya meslekdaş v.b) olursa olsun bir hekimin meslek yaşamının parçasıdır.¹² Öğrenciler klinik eğitim sırasında klinik eğiticilerin uygulamalarını izleyerek profesyonel beceriler kazanırlar.¹³ Klinik eğitimde tıbbi vakaların önceden tahmin edilememesine bağlı olarak plansız ve tesadüfi bir eğitim vardır. Klinik eğiticiler kendilerini klavuz, koç, danışman ya da rol model gibi görebilirler.¹⁴ Nitekim klinik eğiticilik aynı zamanda rol modelliği de içerir ve eğiticilikten farklıdır denmektedir.¹⁵ Aralarındaki fark da kötü bir klinisyenin iyi eğiticilik teknikleri varsa eğitici olabileceği ancak iyi bir rol model olamayacağı gerçeğinde yatmaktadır.¹⁵

Rol modellerin etkisi nedir?

Bu yüzyılda teknik açıdan yeterli, profesyonel ve insancıl bir hekim yetiştirmek kolay bir görev değildir ve öyle görülmemelidir. Yetiştirilen hekimlerin dağlar kadar tıbbi bilgi kazanmasının, tanısal ustalık edinmesinin, etkili iletişim becerileri geliştirmesinin ve hekimlik uygulamaları ile toplumdaki hekimlik rolünün farkında olmasının sağlanması gerekmektedir.¹¹ Eğitimleri sırasında özellikle de klinik eğitim sırasında tıp öğrencileri hekimlik uygulamalarının hem bilgisel yönünü hem de özellikle hasta hekim ilişkisinde belirginleşen duygusal yönünü öğrenirler.¹³

“Profesyonellik tıp eğitiminde bir nesilden fazla ihmal edildikten sonra yeniden sınıflara ve kliniklere girdi” diyen Coulehan günümüzün bireysel değerlerini fedakârlığın önüne çıkaran profesyonellik anlayışını değiştirebilmek için kendinin farkında olan, anlatma becerisine sahip ve toplum yönelimli rol modelliğin gerekli olduğunu belirtmiştir.^{16,17} Rol modellik standartların net olmadığı ve yanlış öğrenme deneyimlerinin profesyonellik gelişimini engelleyebileceği alanlarda, mezuniyet öncesi eğitimde profesyonelliğin yerleştirilmesinde hala en etkili araçlardan biridir.^{11,18} “Rol modellik profesyonel karakter gelişiminin kalbinde yer alır” denilebilir. Meslekte mükemmellik deneyim ve bu deneyimin kliniğe yansımaları ile mümkündür. Bilgi ve beceri tabii ki gerekir ancak onları araya getirmek ve hastanın ihtiyaçlarına göre sağlık hizmeti verebilmek usta çırak ilişkisi ve rol modellikle öğrenilebilir.¹¹ Joubert ve arkadaşları ince beceriler olarak tanımladıkları etik, tutum, kişilerarası ilişkiler, iletişim ve yaşam boyu öğrenme gibi becerilerle ilgili rol modellik konusundaki çalışmalarında tıp öğrencilerinin klinik ve akademik olarak yetkin, hastaları ile ilgili, iyi insani ilişkileri olan öğrencilerin esinlenebileceği hekimleri iyi rol modeller olarak tanımladıklarını belirtmektedir.⁸ Öğrenciler klinik eğiticilerinden klavuzluk ve örnek davranış sergilemelerini beklemektedir. Yazarlar yetkin rol modellerin yanı sıra öğrencilerin kabul edilemez davranışlar ve olumsuz duygular geliştirmesine neden olabilen, ahlaki ve eğitsel anlamda zararlı olan kötü rol modellere de maruz kaldıklarını belirtir. Kötü rol modeller esas olarak öğrencileri kötü yönde etkilerken bazen paradoksal olarak öğrencilere nasıl davranmamalarını göstererek olumlu bir etki yapabilirler.⁸ Özellikle belirli bir klinik alanda rol modellerle karşılaşma o klinik dalın asistanlık eğitimi için seçilmesini etkilemektedir.¹⁹ Eğiticiler sadece doktor olarak mesleklerini yaparken değil, sınıfta, amfi kürsüsünde ya da küçük grup çalışmalarında da rol model olurlar.⁵ Birçok tutum ve davranışın gizli müfredattan öğrenildiğini ya da etkilendiğini

de unutmamak gerekir.^{11,20} Aynı zamanda hekim olan iyi bir eğitici bir amfi dersi sırasında bir sınıf dolusu öğrenciye klinik bir probleme karşı yaklaşımlarını vakanın önemli yanlarını ve olasılıkları tartışarak anlatabilir.⁵ Nitekim Türkiye’de yapılan bir çalışmada da öğrencilerin eğitimcilerin kendi deneyimlerini aktarmalarından memnun oldukları belirlenmiştir.²¹ Eğitici vakanın bazı sihirli yanlarını öğrencilerle paylaşmak gibi eşsiz bir şansa sahiptir ve bu herhangi bir bilgisayar programından ya da yazılı metinden çok daha anlamlıdır.⁵ En önemli konulardan biri de öğrencilerin iyi rol modellerle karşılaşacakları startejiler geliştirilmesidir. Önerilen stratejiler arasında iyi rol modellerin yapılandırılmış klavuzluğu ve mümkün olan durumlarda öğrencilerin doğal rol modellerle karşılaştırılması gelmektedir.⁸

Nasıl iyi bir rol model olunur?

İyi bir klinik eğitim öğrenenlere iyi hekimlik pratiği sergileyen rol modeller sağlamakla, iyi hekimlik uygulamalarının görülebilir olmasını sağlamakla ve bunları öğrenenlere açıklamakla mümkündür.²² Tıpta iyi bir klinik eğitici nasıl olur sorusu hekim yetiştiren her kurum için önemli bir sorudur.²³ İyi klinik eğitimcilerin öğrenenlerin çoğunun rol modeli olduğu belirtilmektedir.¹⁰

Hekimler eğitimcilik becerilerini ve rol model olarak etkilerini artırabilirler.^{3,4,7,11,19,24} Tıp eğitiminde iyi bir eğitici olmak için; 1- öğrencinin eğitimine odaklanmak, 2-öğrencilerin içerikle ilgili isteklerine yanıt vermek, 3-bilgiyi nakletmek gerekir. İyi bir klinik eğitici ise 1-öğrencinin gelişimini teşvik (stimüle) eder, 2-iyi bir hekimin nasıl olduğunu paylaşır, 3-nasıl yapıldığını gösterir.¹⁵ Sutkin ve arkadaşlarının derlemesinde iyi bir klinik eğitici için beş temel özellik tanımlanmıştır. Bunlar; 1- tıbbi/klinik bilgi, 2-klinik beceri, 3-öğrencilerle onları destekleyici bir öğrenme ortamında sağlanan iyi ilişkiler, 4- iletişim becerileri ve 5- mesleğe duyulan coşkidur.¹⁵

Malezya’da tıp fakültesi öğrencilerine profesyonel değerler kazandırma amacıyla yapılan bir çalışmada öğrencilerin %99’u rol modellerin akademik ve kişisel özelliklerini etkilediğini belirtmiştir.¹⁸ Doğal olarak iyi rol model ya da eğitimcilerden söz edildiğinde öğrenenlerin görüşleri çok önemlidir. Nitekim öğrenciler tarafından en iyi hatırlanan dört eğitici özelliği; hastalara olumlu yaklaşım, genç meslektaşlara olumsuz davranışlar, vaka içeriğinin etkili sunumu ve hasta bakımına katılım için öğrencileri yüreklendirmeleri olmuştur.²⁵ Öğrenciler rol modellerde unvan, kıdem ya da araştırma kapasitesini ise önemli bulmamıştır.²⁶ Yine başka bir çalışmada öğrenciler tarafından rol modellerin en önemli hekimlik özellikleri: mesleği için coşku duyma, muhakeme becerisi, iyi hekim-

hasta ilişkisi ve bütüncül hasta yaklaşımıdır. En önemli eğitimcilik özellikleri ise öğretmeye hevesli olma, öğrenciyi sarma/benimseme ve onlarla etkili iletişim kurma olarak ortaya çıkmıştır.²⁷ Althouse ve arkadaşları klinik eğitimcilerin nasıl etkili rol modeller olarak belirlendiklerini araştırdıkları çalışmalarında tıp öğrencileri ile rol modellerin birlikte çok zaman geçirmediklerini genellikle hasta muayenesi sonrası kısa bir değerlendirme yaptıklarını belirlemiştir. Yazarlar bu durumu hekimlerin öğrenciler ile geçirdikleri zamanın niteliğinin önemli olmasına bağlamıştır. Çalışmada öğrencilerin mesleğini şevkle yapan, öğretmeye istekli ve saygılı bir ortam yaratan hekimleri rol model olarak seçtiği ifade edilmektedir.²⁸

Eğitim verenler açısından bakıldığında ise sürecin etkisinin olumlu olabilmesi için eğitimcilerin rol modellerden öğrenmenin bilinç ve bilinçdışı komponentlerinin farkında olması gerekir.⁷ Cote ve arkadaşlarının çalışmasında klinisyenlerin çoğunun iyi iletişim becerilerine sahip olduğu ancak öğrencilerin bunu modelleyebilmesi için ne yapılması gerektiği konusunda daha az öneriye sahip oldukları bulunmuştur.¹³ Cruess ve arkadaşları rol modelliğin bilgi, beceri ve hekimlik değerlerinin aktarılması için etkili bir eğitim yolu olduğunu fakat öğrenci üzerinde etkisinin olumsuzdan çok olumsuz olabileceğini ifade ederler. Bu olumsuzluğu önleyebilmek için yazarlar rol modellerin kişisel performanslarını artırmalarını gerektiğini belirtir.⁷ İyi bir rol model olabilmek için eğitimcinin ne yaptığını, hangi değerleri aktarmak istediğini ve ne göstermek istediğini dürüstçe düşünmesi gerekir.¹³ Rol model olduğunun farkında olmak, klinik yeterlilik, eğitim için zaman ayırmak, yaptığınız şey için olumlu tutum sergilemek, öğrenci merkezli bir eğitim yaklaşımı benimsemek, klinik deneyimin ve modellenen şeyin yansıtılmasını sağlamak, meslektaşlarla iyi diyalog sağlamak, kurumsal kültür artışı için çalışmak ve ne modellediğiniz konusunda açık olmak önemlidir.⁷

Öğrenciler tarafından rol model olarak belirlenen hekimlerle yapılan bir çalışmada bu hekimler kendi tavırlarının önemli olduğunu, öğrencilere coşkulu bir yaklaşım sergilemeye çalıştıklarını belirterek sızlanarak, yakınlık dolaşmak yerine hastalarla istekli, saygılı bir ortam yaratmanın, onlarla gülmenin daha iyi olduğunu vurgulamıştır. Öğrencilerin kendilerinin yaptıkları işten ve seçtikleri kariyere keyif aldıklarını görmelerinin daha da önemli olduğunu belirtmişlerdir ki, bu daha önce belirtildiği gibi öğrenciler tarafından da algılanan bir durumdur.²⁸ Althouse ve arkadaşlarının bu çalışmasındaki önemli noktalardan biri de çalışmadaki rol modellerin öğrencilerin hasta bakımı hakkındaki görüşlerini alıp onlarla tartışarak onlarla meslektaş gibi bir

ilişki kurmuş olmalarıdır. Çünkü öğrencilerin kendilerini hekimler için yük gibi görmelerini değil takımın bir parçası gibi algılamalarını istemektedirler. Aslında rol modellerden birinin öğrencileri akademik kariyerlerinin bir başka noktasındaki meslektaşlar olarak görmeleri gerektiği şeklindeki ifadesi bakış açılarını net olarak ortaya koymaktadır.²⁸

Tablo 1. Bu derlemede yer alan çalışmalara göre tıp eğitiminde iyi bir rol modelin özellikleri

İyi bir rol modeli;	
I-Rol model olduğunun farkında olmalı	
II-İyi bir eğitmen olmalı	-eğitici olmaktan keyif alan -tıbbi/klinik bilgi sahibi -klinik becerilere sahip -öğrencilerle iyi ilişkiler kuran -iletişim becerilerine sahip -mesleği için coşku duyan
III-Öğrenci merkezli bir yaklaşım benimsemeli	-öğrencilerini yüreklendiren -saygılı eğitim ortamları yaratan -öğrencilerini gelecekteki meslektaşları olarak gören ve öyle davranan
III-Hastalarına olumlu yaklaşım göstermeli	-iyi hekim-hasta ilişkisi kuran -bütüncül hasta yaklaşımı sergileyen
IV-Meslektaşlarına olumlu yaklaşım göstermeli	
V-Kurumsal kültüre sahip çıkmalı ve katkıda bulunmalı	

Aile hekimleri neden rol model olmalı?

Tıp eğitiminin karşılaştığı önemli sorunlardan biri de asistanlara ve öğrencilere yüksek kalitede klinik eğitim verecek klinik eğitimcilerin rol modeli konusudur.^{3,10,15,21,28} Aile hekimleri kaçınılmaz bir şekilde hasta eğitiminin içindedir ve topluma dayalı tıp eğitiminin yaygınlaşması ile giderek genç meslektaşlarını yani tıp öğrencilerini eğitme işinin içine de girmektedirler.²⁵ Öğretmenlik, danışmanlık ve rol modelleri aile hekimlerinin tıp fakültesi öğrencileri ile ilişkisini tanımlamak için en sık kullanılan üç terimdir. Bu terimler kafa karıştırıcı olabilir. Görev ve sorumlulukları tamamen farklı olabilen bu üç tanımda aile hekimlerinden farklı zamanlarda ya da aynı zamanda hepsi beklenebilir.³ Zaten aile hekimliği disiplini tanımlayan temel özellik ve yeterlikler de farklı görev ve sorumlulukların aynı çatıda bütünleştirilmesidir.²⁹

Tıp öğrencilerine uzmanlık alanı seçimlerini neyin etkilediği sorulduğunda özellikle de birinci basamak hekimliğini seçmek isteyen öğrenciler için klinik deneyim ve rol modeller en fazla belirtilen faktörlerdendir.^{19,30} Carelli "WONCA Avrupa

tanımında ve EURACT Eğitim ajandasında aile hekimliğinin uzmanlık statüsü ve birinci basamakta eğitim müfredatı bellidir. Başka hiçbir dal uzmanının birinci basamak hekimlerini eğitemeyeceği açıktır" demektedir.³¹

Aile hekimliğinin geleceğini nedir? Bu konuda Carelli literatürde pek çok çalışmanın hastaların kişiye özel, sürekli ve hemen evine yakın bir bakım istediğine vurgu yaptıktan sonra hastalara neye ihtiyaç duyduklarını, ne istediklerini ve birinci basamaktan ne beklediklerini sormak gerektiğini belirtir.³² Hastaların ve toplumun beklentisi dışında geleceğin hekimlerine nasıl rol model olduğu aile hekimliği disiplini etkileyecektir. Tıp öğrencilerinin hangi uzmanlık alanında rol modelleri varsa uzmanlık tercihinde o dala yöneltiler bilinmektedir.^{19,33} Benzer şekilde Ali ve Jones'ın İngiltere'de yaptığı bir çalışmada da birinci basamak hekimliğinin bayan hekimler tarafından daha çok tercih edildiği ve birinci basamakla karşılaşan öğrencilerin kariyer seçiminde birinci basamak hekimliği daha çok tercih ettiği ortaya konmuştur.³⁴ Tıp fakültesi öğrencileri aile hekimlerinin, ailelerindeki hekim bireylerin, diğer tıp fakültesi öğrencilerinin, klinik asistanlarının ve klinikte hasta bakan hekimlerin kendileri için rol model olduğunu belirtmiştir.⁸ Bunun için de anabilim dallarında ve sahada çalışan aile hekimleri iyi hekimlik uygulamalarının uzmanlık alanına özgü olanları saptaması, bu konuda eğitim açığını ve buldukları durumu belirleyerek rol model olmak, rol modelleri eğitmek ve geliştirmek durumundadırlar.¹¹ Uygulamadaki bir aile hekimi de gerçek yaşam eğitimini, gerçek rol modeli kendi muayenehanesinde müfredatın ya da stajın bir parçası olarak yazılı amaç ve hedefler doğrultusunda yaparak buna katkıda bulunabilir.³ Öğrenenlere model olma ve nasıl olunması gerektiğini göstermek zor bir görevdir ve rol modelleri hala önemlidir.¹¹ Rol modeller sadece hasta başında, klinikte ya da muayene odasında etkili olmaz. Rol modeller bir öğrencinin klinik eğitimi gözleyebileceği her koşulda etkilidir.²⁸ Rol model olan bir hekimin profesyonel bir hekimin yaşam stilini modellemesi önemlidir. Etkili rol model olma peşine düşülmesi gereken yüksek bir idealdir ancak kimse her an mükemmel rol model olamaz. Burada amaç genel olarak olunabileceği kadar iyi olmayı sürdürülmektir.⁷ Bu konuya vurgu yapan bir yazar kurgusal ya da gerçek yazılı hikâyelerin tıp eğitimi sırasında öğrencilerin farklı rol modellerle tanışmalarını ve daha da önemlisi mesleki uygulamadaki profesyonel erdemleri tartışmalarını sağlayarak destekleyici bir katkısı olduğunu düşünmektedir. Yazarın oluşturduğu kurgusal kısa hikâyeler tıptaki ahlaki değerlerin karmaşıklığını, farkındalığın önemini ve ahlaki

kurgulamanın profesyonel kimlik oluşumundaki önemi hakkındadır.¹⁶ Eğitimin en önemli paydaşlarından olan öğrenciler tıbbın inceliklerini, ince becerileri pratikte gözlemlemek istemekte ve deneyimli klinisyenlerin çeşitli hastalar özellikle de zor hastalar konusunda rehberlik etmesini beklemektedirler.⁸ Aile hekimliği anabilim dalları toplumda çalışan aile hekimlerinin danışmanlığı olmadan işlevlerini tam olarak yerine getiremezler diye vurgulayan Ricer aile hekimlerine “Lütfen tıp öğrencilerinin eğitimine katılın. Çabalarınız sonuçsuz kalmayacak ve ödülü büyük olacaktır” derken bir disiplin olarak aile hekimliğini şekillendirebilecek önemli bir konuya dikkat çekmektedir.³ Sonuçta aile hekimi olmaya karar vermeseler bile aile hekimlerine karşı tutumlarını olumluya doğru çevirebileceğinden aile hekimlerinin eğitici olmasının önemi vurgulanmaktadır.³⁵

Sonuç olarak öğretmek, tekrarlanan dinamik bir süreçtir ve eğitcilik becerilerinin sürekli geliştirilmesi gerekir. Bu gelişimin en ekonomik, en insancıl ve en kalıcı olanı da rol modeldir. Hekimler mesleklerine sahip çıkmalı ve rol model olmaya gönüllü olmalıdır. Çünkü tüm tıp disiplinlerinin geleceğini etkileyecek en güçlü adımlardan birisi bu olacaktır.

KAYNAKLAR

- 1-Shapiro I. Doctor means teacher. Acad Med 2001; 76: 711.
- 2-Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük. Erişim tarihi. 21.07.2011
<http://tdkterim.gov.tr/bts/>
- 3-Ricer RE. Defining preceptor, mentor, and role model. Fam Med 1998; 30: 328.
- 4-Paice E, Heard S, Moss F. How important are role models in making good doctors? BMJ 2002; 325: 707-10.
- 5-Harden RM, Crosby J. AMEE Education Guide No 20: The good teacher is more than a lecturer -the twelve roles of the teacher. Med Teach 2000; 22: 334-47.
- 6-Wright SM, Carrese JA. Excellence in role modelling: insight and perspectives from the pros CMAJ 2002; 167: 638-43.
- 7-Cruess SR, Cruess RL, Steinert Y. Role modelling - making the most of a powerful teaching strategy. BMJ 2008; 336: 718-21.
- 8-Joubert PM, Krüger C, Bergh A-M et.al. Medical students on the value of role models for developing 'soft skills' - "That's the way you do it" S Afr Psychiatry Rev 2006; 9: 28-32.
- 9-General Medical Council. The doctor as teacher. London, 1999; General Medical Council.

- 10-Lombarts KMJM, Heineman MJ, Arah OA. Good clinical teachers likely to be specialist role models: Results from a multicenter cross-sectional survey. PLoS ONE 2010; 5: e15202.
- 11-Kenny NP, Mann KVP, MacLeod HM. Role modelling in physicians' professional formation: reconsidering an essential but untapped educational strategy. Acad Med 2003; 78: 1203-10.
- 12-Parsell G, Bligh J. Recent perspectives on clinical teaching. Med Educ 2001; 35: 409-14.
- 13-Cote L, Leclere H. How clinical teachers perceive the doctor-patient relationship and themselves as role models. Acad Med 2000; 75: 1117-24.
- 14-Mann K, Holmes D, Hayes V, Burge F, Viscount P. Community family medicine teachers' perceptions of their teaching role. Med Educ 2001; 35: 278-85.
- 15-Stenfors-Hayes T, Hult H, Dahlgren LO. What does it mean to be a good teacher and clinical supervisor in medical education? Adv in Health Sci Educ 2011; 16: 197-210.
- 16-Coulehan J. Written role models in professionalism education. J Med Ethics 2007; 33: 106-9.
- 17-Coulehan J. Today's professionalism: engaging the mind but not the heart. Acad Med 2005; 80: 892-8.
- 18-Loh K-Y, Nalliah S. Learning professionalism by role-modelling Med Educ 2010; 44: 1123.
- 19-Wright SM, Wong A, Newill C. The impact of role models on medical students. J Gen Int Med 1997; 12: 53-6.
- 20-Karaoglu N, Okka B, Seker M. Attitudes of medical freshmen's about some principles of professionalism. HealthMED 2010; 4: 485-92.
- 21-Şenol Y, Özdoğan M, Oktay C, Yılmaz TT, Bozcuk H. Hasta-hekim iletişimi-iletişim becerileri eğitimi ve eğiticilerin rol modelliği. Tıp Eğitimi Dünyası 2011; 31: 38-44.
- 22-Prideaux D, Alexander H, Bower A et al. Clinical teaching: Maintaining an educational role for doctors in the new health care environment. Med Educ 2000; 34: 820-6.
- 23-Sutkin G, Wagner E, Harris I, Schiffer R. What makes a good clinical teacher in medicine? A review of the literature. Acad Med 2008; 83: 452-66.
- 24-Wright SM, Kern DE, Kolodner K, Howard DM, Brancati FL. Attributes of excellent attending-physician role models. N Engl J Med 1998; 339: 1986-93.
- 25-Matthews C. Role modelling: how does it influence teaching in family medicine? Med Educ 2000; 34: 443-8.
- 26-Wright S. Examining what residents look for in their role models. Acad Med 1996; 71: 290-2.

27- Ambrozy DM, Irby DM, Bowen JL, Burack JH, Carline JD, Stritter FT. Role models' perceptions of themselves and their influence on students' speciality choices. *Acad Med* 1997; 72: 1119-21.

28- Althouse LA, Stritter FT, Steiner BD. Attitudes and approaches of influential role models in clinical education. *Adv Health Sci Educ Theory Pract* 1999; 4: 111-22.

29- The European definition of General Practice/Family Medicine. WONCA Europe. Barcelona: WONCA Europe Office Publication; 2002.

30-Ellsbury KE, Burack JH, Irby DM et.al. The shift to primary care: emerging influences on specialty choice. *Acad Med* 1996; 71(10 Suppl): S16-8.

31-Carelli F. Vocational training to be spent in general practice with GPs. *Br J Gen Pract* 2007; 57: 243.

32- Carelli F. The future for general practice. *Br J Gen Pract* 2009; 59: 291-2.

33- Durak HI, Avanođlu A. Türk çocuk cerrahları ve asistanları arasında çocuk cerrahisinin tıbbi kariyer olarak seçimini etkileyen faktörler. *Türkiye Klinikleri J Med Sci* 2011; 31: 450-4.

34- Ali B, Jones M. Do medical students want to become GPs? (Letter). *Br J Gen Pract* 2003; 53: 241.

35-Carelli F. Why a medical student still wants to become a GP. *Br J Gen* 2003; 329.